

تبلیغ دین اسلام در دنیای نوین (۳)

علی وزینی

چکیده:

در جهان امروز که بشر از نظر علم و دستاوردهای علمی، گامهای بلندی برداشته است، نه تنها به اخلاق برتر و رفتاری انسانی تر نرسیده، بلکه با کشتار جمعی بی رحمانه و اعمال شکنجه های شنیع و شگفت و استفاده از بمبهای میکروبی و شیمیایی و بیماری زا، به سمت انحطاط بیش تر سقوط کرده است و حتی با استفاده از وسایل ارتباط جمعی و رسانه های صوتی و تصویری و نوشتاری، بیش ترین نیرو و توان خود را به جنگ اعتقادی معطوف کرده و با شبیخون فرهنگی به ملتها، سرمایه معنوی و ایمانی و فرهنگی آنها را نیز به تاراج می برد و معنویت را در سایه تبلیغات مسموم خود نابود می سازد. در چنین فضایی، ضرورت تبلیغ دین اسلام و ارزشهای الهی - انسانی دو چندان می شود.

کلیدواژه:

تبلیغ، جهان، اسلام.

این نوشتار به اهمیت عمومی تبلیغ دین اسلام، اهمیت تبلیغ از دیدگاه (امام خمینی علیه السلام) و (مقام معظم رهبری) و نیز اهمیت تبلیغ از دیدگاه بیگانگان می‌پردازد.

اهمیت عمومی تبلیغ

در اهمیت تبلیغ همین بس که هر مکتب و مذهبی برای شناساندن و پاسداری از اصول و مبانی خود، نیاز به تبلیغ دارد؛ همچنین برای حفظ پیروان خود، و تقویت بنیه معنوی و آگاهی آنان، و جذب دیگران، پاسخ‌گویی به شبهات و اشکالات، جلوگیری از انحرافات و بدعتها و حضور در صحنه جهانی و بین‌المللی، احتیاج مبرم به اهرم تبلیغ دارد.

۱. ایجاد نظم نوین اسلامی در جهان

اهمیت تبلیغ دین اسلام در دنیای نوین، آن‌گاه برجسته می‌شود که بدانیم راهبرد اصلی این دین آسمانی، ایجاد نظم نوین اسلامی در جهان است و چشم‌انداز نهایی آن، تشکیل حکومت اسلامی در عرصه جهانی است.

۲. دعوت به حیات برتر

تبلیغ و دعوت، زنده کردن انسانها است، از این رو خداوند می‌فرماید: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ...﴾^۱ «ای کسانی که ایمان آورده‌اید! دعوت خدا و پیامبر را اجابت کنید، هنگامی که شما را به سوی چیزی می‌خواند که مایه حیاتتان است.»

آیه فوق، با صراحت می‌گوید که دعوت اسلام، دعوت به سوی حیات و زندگی در تمام زمینه‌ها است؛ این تعبیر، کوتاه‌ترین و جامع‌ترین تعبیری است که درباره اسلام و آیین حق آمده است. اگر کسی پرسد: «هدف اسلام چیست؟» و «اسلام چه چیز می‌تواند به ما بدهد؟» در یک جمله کوتاه می‌گوییم: «هدف اسلام، بخشیدن حیات در تمام زمینه‌ها است.»

پس تبلیغ دین اسلام، موجب هدایت انسانها به سوی حیات برتر می‌گردد و در

واقع هدایت یک انسان، به منزله احیای او است و احیای یک انسان به مثابه احیای همه انسانها است: ﴿وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا﴾^۱ «و هر کس انسانی را از مرگ رهایی بخشد، چنان است که گویی همه مردم را زنده کرده است.»
یک انسان زنده شده به حیات قرآنی و معنوی می تواند جامعه‌ای را از ظلمت گمراهی به سوی روشنایی راهنمایی کند.

خداوند متعال در قرآن مجید می فرماید: ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَ عَمَلٍ صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾^۲ «گفتار چه کسانی بهتر است از آن کس که دعوت به سوی خدا می کند و عمل صالح انجام می دهد و [چنین] گفت: من از مسلمین هستم.»

خداوند با این پرسش، ارزش و جایگاه برتر تبلیغ و مبلغ را آشکار می سازد. مرحوم طبرسی، در ذیل این آیه شریفه می نویسد: «این آیه شریفه، دعوت به سوی دین را از بزرگترین عبادات و واجب‌ترین واجبات می داند و بیان می کند که داعی الی الله باید به علم خود عمل کند تا مردم زودتر از او بپذیرند و به گفتارش بیشتر اعتماد کنند.»^۳

۳. برترین خدمت، برترین پاداش

در میان نعمتهای الهی، هیچ نعمتی برتر از نعمت هدایت نیست و هیچ خدمتی برتر از اعطای این نعمت به انسانها نمی باشد؛ به همین دلیل است که پاداش این کار، برترین پاداشها است.

الف. بهتر از آنچه خورشید بر آن می تابد

رسول اکرم ﷺ می فرماید: «يَا عَلِيُّ! لَأَنْ يَهْدِيَ اللَّهُ عَلَى يَدَيْكَ رَجُلًا خَيْرٌ لَكَ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ»^۴ ای علی! اگر خداوند به دستان تو انسانی را هدایت کند، از

۱. مائده / ۳۲.

۲. فصلت / ۳۳.

۳. مجمع البیان فی تفسیر القرآن، طبرسی، ج ۹، ص ۱۹.

۴. بحار الأنوار، علامه مجلسی، ج ۱۰۱، ص ۳۶۵.

آنچه خورشید بر آن می‌تابد، برای تو بهتر است.» و نیز فرمود: «روز قیامت، کسی می‌آید که کارهای نیک او بسان ابر مترکم یا همچون کوه‌های استوار است؛ [این فرد] می‌گوید: «پروردگارا! چگونه این حسنات من است، حال آنکه من آنها را انجام نداده‌ام!» خداوند می‌فرماید: این همان دانش تو است که به مردم آموختی و پس از تو به آن عمل می‌شد.»^۱

ب. ثبت‌نام در لوح

نقل شده که داود عَلَيْهِ السَّلَام به تنهایی به صحرا رفت. خداوند به او وحی کرد که: «ای داود! چرا تو را تنها می‌بینم؟» داود گفت: «خدایا! اشتیاق من به دیدار تو زیاد شده و خلق تو، میان من و تو فاصله انداخته است.» خداوند به او فرمود: «به سوی مردم بازگرد که اگر بنده گریزپایی را نزدم بیاوری، نام تو را در لوح، به زیبایی ثبت خواهم کرد.»^۲

ج. دعای تمام موجودات

رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: «مُعَلِّمُ الْخَيْرِ تَسْتَغْفِرُ لَهُ ذَوَابُّ الْأَرْضِ وَ حَيَاتَانُ الْبَحْرِ وَ كُلُّ صَغِيرَةٍ وَ كَبِيرَةٍ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَ سَمَائِهِ»^۳ تمام موجودات زمین و ماهیان دریا و هر کوچک و بزرگی در زمین و آسمان خدا، برای تعلیم‌دهنده خوبیها، طلب آمرزش می‌کنند.»

مبلغ اسلام، به‌طور ویژه، مشمول دعای پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ واقع می‌شود که فرمود: «نَصَرَ اللَّهُ عَبْدًا سَمِعَ مَقَالَتِي فَوَعَاهَا وَ حَفِظَهَا وَ بَلَّغَهَا مَنْ لَمْ يَسْمَعْهَا؛ خداوند، شاد گرداند آن کس را که سخنم را بشنود و بفهمد و حفظ کند و به کسی که آن را نشنیده، برساند.»

۱. همان، ج ۲، ص ۱۸.

۲. همان، ج ۱۴، ص ۴۰ و ۴۱.

۳. همان، ج ۲، ص ۱۷.

۴. کافی، شیخ کلینی، ج ۱، ص ۴۰۳.

۴. مسئولیت جانشینی پیامبر ﷺ

همانطور که می دانیم، تبلیغ، امر به معروف و نهی از منکر نیز می باشد. پیامبر اکرم ﷺ در این مورد می فرماید: «مَنْ أَمَرَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَى عَنِ الْمُنْكَرِ فَهُوَ خَلِيفَةُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ وَ خَلِيفَةُ رَسُولِهِ»^۱ هر کس امر به معروف و نهی از منکر کند، جانشین خداوند در زمین و جانشین رسول خدا ﷺ است.»

آن حضرت در جای دیگری نیز مبلغ دین اسلام را جانشین خود معرفی نموده و فرموده اند: «اللَّهُمَّ ارْحَمْ خُلَفَائِي [ثَلَاثَ مَرَّاتٍ] قِيلَ لَهُ وَ مَنْ خُلَفَاؤُكَ قَالَ الَّذِينَ يَأْتُونَ مِنْ بَعْدِي وَ يَرَوْنَ أَحَادِيثِي وَ سُنَّتِي فَيَعْلَمُونَهَا النَّاسَ مِنْ بَعْدِي»^۲ سه مرتبه فرمود: خدایا! جانشینان مرا رحمت کن! به او گفته شد: چه کسانی جانشینان شما هستند؟ فرمود: آنان که بعد از من می آیند و احادیث و سنت مرا نقل می کنند و به مردمان پس از من می آموزند.»

بنابراین، تبلیغ اسلام، در واقع، پذیرش مسئولیت جانشینی پیامبر ﷺ است.»
مقام معظم رهبری رحمته الله علیه می فرماید: «آقایان علما! [چه شیعه و چه سنی] امروز، روزی است که ما روحانیون، باید نشان بدهیم لایق منصب ترویج دین نبوی هستیم. مسئله ترویج دین پیامبر ﷺ چیز کم و شوخی نیست که هر کسی بگوید من مروج و مبلغ و حامل و مفسر دینم؛ این، به زبان و حرف، آسان است، ولی در عمل، کار مشکلی است.»

بی شک، تبلیغ دین، انجام رسالت الهی و مسئولیت جانشینی پیامبران صلوات الله علیهم است. خداوند می فرماید: «الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ وَ يَخْشَوْنَهُ وَ لَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ»^۳ «کسانی که رسالتهای الهی را ابلاغ می کنند و از او می ترسند و از هیچ کس جز خدا، ترسی ندارند.»

۱. مستدرک الوسائل، محدث نوری، ج ۱۲، ص ۱۷۹.
۲. عیون أخبار الرضا علیه السلام شیخ صدوق، ج ۲، ص ۳۷.
۳. احزاب / ۳۹.

«معرفت و درک جایگاه پیامبرانه تبلیغ، مبلغ را برای انجام آن مسئولیت خطیر، مهیا می‌سازد.»^۱ و «با توجه به آیه: ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾: «مسلمما برای شما در رسول خدا ﷺ سرمشق نیکویی وجود دارد.»^۲ که پیامبر ﷺ را به عنوان الگوی همه عصرها و نسلها معرفی نموده است، مبلغان و مربیان باید شیوه‌های تبلیغی آن حضرت را الگوی خود قرار دهند.»^۳ چرا که روش تبلیغی پیامبر اعظم، برترین و والاترین و موفق‌ترین روش تبلیغات دینی است؛ زیرا اسلام در مدتی کوتاه، مناطق مختلف عربستان را پیمود و کشورهای همسایه بلکه افقهای دورتر را فراگرفت.^۴

اهمیت تبلیغ از دیدگاه مقام معظم رهبری ﷺ

مقام معظم رهبری ﷺ می‌فرماید: «دین اسلام، دین تبلیغ است. درست است که ما در دین مقدس اسلام، برای پیشبرد هدفهای الهی و اسلامی، جهاد و شمشیر را داریم؛ اما اصل، بر تبلیغ و تبیین است. جهاد، فلسفه دیگری دارد. جهاد، برای مقابله با قلدران و ستمگران و موانع تبلیغ و موانع گسترش نور اسلام است. آنجایی که چنین مانعی وجود ندارد، یا حتی در آنجایی که این مانع هم هست و جهاد امکان‌پذیر نیست، راه اساسی اسلام، تبلیغ است... از هزار و چهارصد سال پیش تا حالا، چه موقع مسلمین تبلیغ نمی‌کردند؟

ببینید، آفاق عالم را تبلیغ اسلام گرفته است. الآن در منطقه شرق ایران، هر چه شما جلو بروید، بیش‌تر مسلمین، به موعظه و تبلیغ و دعوت‌اند تا شمشیر. در کشور چین، این همه مسلمان هست؛ چه چیزی اینها را مسلمان کرد؟ در کشورهای مالزی و اندونزی و فیلیپین و اینجاهایی که مسلمان هست، چه کسی

۱. روشهای تبلیغی پیامبر ﷺ، عباس دهقانی اشکذری، ص ۸۰.

۲. احزاب / ۲۱.

۳. روشهای تبلیغی پیامبر ﷺ، عباس دهقانی اشکذری، ص ۶۱ و ۶۲.

۴. همان، ص ۶، با اندکی تغییر.

رفته مردم را با شمشیر، مسلمان کرده است؟ اگر شمشیر سلطان محمد غزنوی می‌توانست مؤثر باشد، اثرش این بود که مردم را دشمن اسلام کند، کما این که کرده است.

شمشیر مغولهای هند و همان اکبر شاه و جهانگیرشاه و اورنگ‌زیب و امثال اینها که معروف‌اند؛ حالا عده‌ای هم به اسم اینها افتخار می‌کنند! اینها برای مسلمین، دشمن سرسخت درست کردند.

شمشیر، کسی را مسلمان به اعماق دل نمی‌کند... مسلمین هند هم، مسلمین به فتح جهادی نیستند؛ مسلمین به دعوت‌اند. شما بروید ببینید، هندیها در سر قبر آن عرفای ایرانی که به هندوستان رفتند چه می‌کنند؛ عوامل تبلیغ آنهایند. یک نفر عارف و عالم و واعظ و روحانی، یکی مثل من و شما، بلند شده، به آنجا رفته و فقط یک هنر کرده است که دل از یاز و دیار کنده، اسیر آب و گل نشده، مجاهدتی کرده، به منطقه‌ای از هند رفته و در آنجا مانده و در ظرف چهل، پنجاه سالی که در آنجا زندگی کرده، یک عده را مسلمان کرده است.

اسلام، این طوری گسترش یافته است. «يَجْلِبُ بَعْضُهُ بَعْضًا» یکی که مسلمان شد، صد نفر را مسلمان می‌کند. قیمت و ارزش بعضی از اشیا، مطلق نیست و در همه جا، یکسان نمی‌باشد؛ مثلاً فرض کنید، آب گوارا که مایه حیات انسان است، در وسط بیابان قیمتی دارد و در کنار رودخانه‌های پر آب، قیمت دیگری دارد... آن وقتی که نیاز به تبلیغ کم باشد، یا عرضه کننده آن زیاد باشد، قیمت زیادی ندارد. آن وقتی که نیاز به تبلیغ زیاد باشد و عرضه کننده آن کم باشد، آن وقت قیمت پیدا می‌کند. شاید بشود گفت، امروز، روزگاری است که نیاز به تبلیغ، از همیشه بیش‌تر است... برای این که تبلیغات ضد دینی و ضد اسلامی، با استفاده از مدرن‌ترین شیوه‌ها و اسلوبها، به وسیله قدرتمندان دنیا [که ضد اسلام‌اند] امروز حداکثر رواج را دارد.

یکی از وظایف اساسی شما آقایان که علمای دینی هستید، تربیت عالم دینی

مطلع و آگاه است. مدارس دینی را تقویت کنید؛ طلبه‌های جوانتان را با معلومات اسلامی قانع کننده مغزهای نسل جوان، مجهز کنید؛ همه دشمنان ما، با استفاده از ثروت بی‌پایان، تجربه‌های فراوان و مغزهای قوی، علاوه بر آنچه که تا حالا نوشته‌اند، برای القای شبهه در فکر اسلامی و ایمان اسلامی مردم، هزاران کتاب خواهند نوشت و هزاران مقاله تنظیم خواهند کرد. هزاران شبهه رها خواهند کرد، تا در ذهن و مغز و دل مردم بنشینند و جاگیر بشود. در مقابل این تهاجم فرهنگی، چه کسی باید ایمان مردم را حفظ و مسلح کند و ذهنشان را مجهز نماید؟ این وظیفه علما است.»^۱

فرصت موجود تبلیغی

مقام معظم رهبری علیه السلام می‌فرماید: «در طول تاریخ هزار و چهار صد ساله اسلام، به گمانم هیچ برهه‌ای را نداریم که علمای دین، چنین فرصتی برای تبلیغ احکام اسلامی پیدا کرده باشند؛ نه در دوران ائمه، نه بعد از دوران آنها، نه در دورانی که حکومت‌های طرفدار فقه حنفی و شافعی در ایران بر سر کار بودند و نه در دورانی که پادشاهان طرفدار فقه جعفری در کشور ما بودند. در هیچ‌یک از این دوره‌های گوناگون، برای علما چنین فرصتی پیدا نشده بود که امروز پیدا شده است.»^۲

مقام معظم رهبری علیه السلام در سخنی دیگر، بر این نعمت الهی تأکید ورزیده و فرموده‌اند: «برادران عزیز! امروز، فرصت عظیمی در اختیار روحانیت است. هیچ وقت در طول تاریخ بعد از زمان رسول اکرم صلی الله علیه و آله تا امروز، چنین فرصتی در اختیار دعوت دین نبوده است. دعوت‌کنندگان دین، چه موقع چنین فرصت به این مغتنمی را در اختیار داشته‌اند؟... فرصت عظیم و عزیزی است و ما امروز باید بتوانیم به عنوان مبلغان دین، نقش کارآمد و ماندگاری ایفا کنیم، خدای متعال، از ما سؤال می‌کند. این، وظیفه ما است و باید خودمان را آماده کنیم.»^۳

۱. <http://shiaha.com>.

۲. همان.

۳. همان.

«جامعه علمیه و حوزه علمیه شیعه و علمای دینی تشیع، در مقابل یک آزمایش عظیم تاریخی، بی نظیر و غیر قابل تکرار و بدون شبیه در گذشته تاریخ، قرار دارند. این، نعمتی است که مصداق آیه شریفه قرآن است: ﴿وَإِذِ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ﴾؛ «هنگامی که خدای شما اعلام فرمود: اگر سپاسگزاری کنید، من قطعاً [نعمت] شما را افزایش می‌دهم و اگر ناسپاسی کردید، قطعاً عذاب من دردناک و شدید است.»

پیامبر اعظم ﷺ علاوه بر این که خود، برجسته‌ترین مبلغ بود، برای نشر اسلام و قرآن، مبلغانی را به اطراف و اکناف حجاز اعزام نمود.

اهمیت تبلیغ از دیدگاه بیگانگان

امروزه کلیسا با ترجمه انجیل به ۱۲۰۰ زبان زنده روز و ترویج مسیحیت از رادیوهای دنیا، صدای خود را به سراسر جهان می‌رساند.

وزیر تبلیغات هیتلر، در نطقی گفته بود: «با گاز، صدها نفر مسموم می‌شوند، ولی با شایعه و تبلیغ می‌توان صدها میلیون نفر را مسموم کرد.»

ناپلئون گفته است: «من از صدای قلم روزنامه‌ها، بیش‌تر از صدای گلوله می‌ترسم.»

از جیمی کارتر نقل شده که گفته است: «یک دلار برای تبلیغات، بهتر از ده دلار برای تسلیحات است.»

اینها گویای تأثیر تبلیغات بر انسانها است.^۱

مقام معظم رهبری علیه السلام با اشاره به اهمیت دادن همیشگی دشمنان اسلام به تبلیغ، برای ضربه زدن به اسلام و بزرگان دینی، می‌فرماید: «مگر به خاطر همین تبلیغات نبود که مردم مسلمان گفتند: علی علیه السلام نماز نمی‌خواند و همین تبلیغات نبود که مردم مسلمان را برای کشتن پسر پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم جمع کرد؟... امروزه ابزار نوین و مدرن تبلیغ و شیوه‌های جدید، سلاح کارآمدی است که دشمن برای رسیدن به اهداف

۱. همان، ص ۹۰ و ۹۱، با اندکی تغییر.

شوم و شیطانی خود، از آن استفاده می‌کند»^۱

روحانیان مسیحی، از طریق مراکز فرهنگی، رادیو و تلویزیون و دیگر رسانه‌ها در جهت تبلیغ آیین مسیحیت می‌کوشند. رادیو واتیکان، روزانه به ۳۶ زبان دنیا برنامه پخش می‌کند. یک گروه مسیحی به نام «بایستها»، ۱۱۲ ایستگاه رادیویی در ۳۸ منطقه دارد.

در سال ۱۹۸۰ میلادی، تنها برای رادیوی جنوب شرقی آسیا، بودجه‌ای معادل ۲۰ میلیون دلار اختصاص یافت. این رادیو به ۲۸ زبان آسیایی برنامه پخش می‌کند.^۲ واتیکان همچنین در سراسر دنیا [بیش از] پنج هزار مجله و روزنامه در دو میلیارد تیراژ منتشر می‌کند. در خود واتیکان، افزون بر روزنامه ایتالیایی [که از ۱۲۰ سال پیش تاکنون منتشر می‌شود] همه هفته، مجله‌های متنوعی به زبانهای انگلیسی، فرانسوی، آلمانی، اسپانیایی و پرتغالی روانه بازار می‌شود.^۳

یک جمعیت مذهبی [که در ترویج آیین مسیحیت فعالیت می‌کند] روزنامه‌های به نام «برج مراقبت» دارد که به هشتاد زبان و در تیراژ هشت میلیون منتشر می‌شود.^۴

نتیجه:

نگاهی به جهان امروز و فضای سنگین تبلیغاتی آن، هر مسلمان هوشمندی را متوجه می‌کند که دشمنان اسلام برای نابودی آن متحد و مصمم هستند که مسلمانان را با استفاده از ابزارهای تبلیغاتی از اعتقاداتشان جدا و از صراط مستقیم انسانیت منحرف سازند.

«در جهان معاصر، گرچه سرمایه‌گذاری بر روی سلاحهای مخرب در حال گسترش است، اما نبرد واقعی، نبرد فرهنگها و اندیشه‌ها است. در عصر جدید،

۱. همان، ص ۶۱.

۲. همان، ص ۲۵۹.

۳. همان، ص ۲۳۷.

۴. همان.

تبلیغ و تبلیغات است که سرنوشت نبرد را رقم می‌زند. هزاران ایستگاه فرستنده رادیویی و تلویزیونی، ده‌ها هزار استودیوی فیلم‌سازی و ضبط موسیقی، میلیون‌ها پایگاه اینترنتی و میلیون‌ها شماره روزنامه، مجله، هفته‌نامه و... همه و همه، بخشی از ابزار رویارویی بزرگ است؛ این همان چیزی است که دنیای غرب از آن به «ناتوی فرهنگی»^۱ نام می‌برد.

مسیحیت، یهودیت و مکاتب انحرافی، با سرمایه‌گذاری کلان، درصدد تسخیر ذهن انسانها برآمده‌اند: از این رو، مؤمنان وارسته، مسئولان دلسوز و مبلغان اسلامی، باید با احساس مسئولیت بیش‌تر به میدان مبارزه فرهنگی وارد شوند و رسالت الهی خویش را به انجام رسانند.^۲

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

۱. ر.ک: کتاب ناتوی فرهنگی و براندازی نرم، لطفعلی لطیفی پاکده.

۲. درآمدی بر سیره تبلیغی معصومان علیهم‌السلام، حسین عبدالحمیدی، ص ۲۰.

فهرست منابع

۱. قرآن کریم
۲. حسین عبدالحمیدی، درآمدی بر سیره تبلیغی معصومان علیهم السلام، مهر امیرالمؤمنین علیه السلام، قم، چاپ اول، ۱۳۸۷ ش.
۳. دهقانی اشکذری، عباس، روشهای تبلیغی پیامبر صلی الله علیه و آله [مجموعه مقالات برگزیده همایش تبلیغ در سیره پیامبر اعظم]، بقية العترة، قم، چاپ اول، ۱۳۸۶ ش.
۴. شیخ صدوق، عیون أخبار الرضا علیه السلام، انتشارات جهان، ۱۳۷۸ ق.
۵. طبرسی، ابومنصور احمد بن علی، الاحتجاج، نشر مرتضی، مشهد، ۱۴۰۳ ق.
۶. لطیفی پاکده، لطفعلی، ناتوی فرهنگی و براندازی نرم، زمزم هدایت، قم، چاپ اول، ۱۳۸۹ ش.
۷. مجلسی، محمد باقر، بحار الأنوار، مؤسسة الوفاء، لبنان، ۱۴۰۴ ق.
۸. نوری، میرزا حسین، مستدرک الوسائل، مؤسسه آل البيت، قم، چاپ اول، ۱۴۰۸ ق.
۹. <http://shiaha.com>